

PUBLICAȚIE SĂPTĂMÎNALĂ
EDITATĂ DE
GRUPUL PENTRU DIALOG SOCIAL

ANUL II • NR. 26 • 5 — 11 IULIE 1991

• Fotografie de MARIUS CARAMAN, după o idee de SAȘA VLAD

Inutilitatea sau zădărnicia puterii politice care nu se pune în serviciul unuia dintre scopurile suverane ale vieții, cum ar fi scopul moral sau religios, este un fapt de apreciere absolut evident. Valoarea politicului nu apare decât prin scopul pe care îl luminează.

TUDOR VIANU

DIN SUMAR:

- Dosarele „22” : O GENERAȚIE DE SACRIFICIU. (Convorbiri cu foști și viitori studenți, profesori universitari, la ora admiterii și a repartiției)
- O VICTORIE A SOCIETĂȚII CIVILE ASUPRA POLITICULUI (Masă rotundă la G.D.S. consacrată primei întâlniri a Confederației europene)
- LA ORIZONT, ALEGERILE LOCALE. Viața localităților (sondaj de opinie)
- O FILOSOFIE DE DUPĂ AUSCHWITZ ȘI DE DUPĂ GULAG
- CUI ÎI PASĂ DE CEA DE-A PATRA PUTERE ?

VIDUL DE GÎNDIRE

Etapa contestației abrupte, caracterizată în primul rând prin aceea că de la d-l Ion Iliescu la ultimul deputat fesenist sînt puși, cu toții, sub semnul genericului neo-comunism este deja desuetă. Tipul acesta de limbaj, lipsit de nuanțe, compact și ireductibil la conceptele politologiei, ar mai putea avea cel mult o valoare propagandistică în anumite medii din ce în ce mai rarefiate. Există astăzi opoziții — întinzîndu-se în starea de (legitimă) indignare inițială — care își sacrifică, din păcate, persuasiunea amestecînd valorile morale cu cele politice, care — în expresia lor cea mai radicală — legitimează neobediința față de instituțiile de stat, ignorînd în inocența lor aurorală că valorile politice rămîn mereu neschimbate. Că instituțiile, indiferent de natura lor, sprijină mereu : puterea publică, autoritatea și ordinea.

Valorile politice, suspendate o clipă, au fost restaurate cu promptitudine (doar S.R.I.-ul se mai lamentează că nu și-a intrat în drepturi), dar adevărata problemă privește suportul acestor valori, care nu s-a definit încă, suport care trăiește într-un fel de supra primordiale, unde marile finalități sociale stau încă amestecate și nedeterminate.

Revoluția nu s-a încheiat odată cu revigorarea poliției și a jandarmeriei, sau cu alegerile de la 20 mai, cînd poporul român a pariat greșit, cu acea înduioșătoare naivitate care ar fi singurul motiv pentru care s-ar mai putea susține absurditatea (obsesiv repetată) că este un popor lină. E adevărat însă că revoluția noastră stagnează, bălățește. Dar obstacolul nu stă atît în supraviețuirea unor figuri notorii din fostul aparat comunist, ci într-o adevărată și acută criză a valorilor. Iar acest lucru este foarte evident în zona instituțiilor legislative, unde se dă, în realitate, bătălia pentru o lume cu concepții noi (sau restaurate).

S-a creat după momentul Decembrie 1989 un vid legislativ și o imensă așteptare : o lume întreagă de făcut, care predispucea la o aventură superbă, grandioasă. Dar ce departe sîntem de entuziasmul frenetic al Convenției Naționale de la 1789, care se intrunise să conceapă și să redacteze Constituția ! Erau acolo 749 de oameni cu idei foarte diferite, zădărnice erau accidentate și interminabile, proiectele erau pe rînd pulverizate. Evocarea lui Carlyle rămîne inegalabilă : „Că este fierbere cine se îndoaie ? Destulă fierbere. Decretale trec cu oclămări astăzi și sînt revocate cu vociferări miine. Vocea oratorului e acoperită de zgomote. O sală de onorabili membri năvălesc cu amenințări în partea stîngă a sălii. Președintele, care a spart trei clopote la rînd, își pune palaria pe cap în semn că țara e aproape de pierire. O adunare elervescentă și zgomotoasă din vechea Galie !” Dar, exista ceva care unea, peste toate diferențele, acea adunare eterogenă : era ethosul libertății. Politicul și-a găsit atunci un suport în valorile libertății individuale. Nouă ne este mult mai ușor pentru că efortul acesta creator a fost făcut pînă acum de mai multe ori și găsim bune modele în propria noastră tradiție legislativă. Noi nu avem decît să reedităm sau să imităm. Și, în mare parte, reușim. Dar, atunci cînd nu reușim este pentru că în parlamentul nostru (și probabil în toată societatea românească) lipsesc marile criterii, valorile ordonatoare. Există, e adevărat, două mici nuclee de gîndire : unul de esență liberală, cu șanse sporite de iradiere și care se trage din mai vechile noastre tradiții, iar la origine din marea tradiție europeană evocată mai sus, și un altul creștin-democrat care aspiră să pună la baza politicului valorile religioase. În rest — un mare vid de gîndire. S-au dezis cu toții de comunism, după cum declară, sau n-au fost comuniști niciodată, dar comunismul n-a însemnat numai un sistem instituțional represiv și o economie centralizată, ci, în primul rînd, a însemnat morala supunerii față de abstracțiunea colectivității. Ce punem în locul ei ? Majoritatea, ajunsă acolo, în farul legislativ, a dobindit doar o infatuată pasiune pentru formă și pentru reglementarea la sine, care alunecă oit de ușor în tendințe de normare abuzivă și de constrîngere. Naționalismul a rămas singura valoare vie și, pentru că e singura, pentru că în jurul ei și dincolo de ea nu se mai străvede nimic, începe să devină sufocantă. O singură dată am auzit oameni dublîndu-și discursul cu o emoție autentică și atunci era vorba de jignirea sentimentului național. Dar acea emoție rezo a idoli, care să plaseze litera legii în sfera unei gîndiri mai generale despre ființa umană, a lipsit mai totdeauna. Corpul nostru de legi și Constituția se vor alinia încetul cu încetul la ceea ce numim, cu umilință neconștientizată, standardele europene. Dar parcă mai mult din mimetism și obligații de împrejurări.

Puterea actuală nu mai găsește dincolo de ea însăși nici o motivație. Rămîne o schelărie descărnată și absurdă, care doar profitează proliferarea corupției și a minciunii în folosul propriei conservări.

HORAȚIU PEPINE

Radu Enescu

PANTA RHEI

La noi sunt foarte la modă tehnocrații. Alcătuiesc un fel de sobor al înțelepților, iar noi ceilalți suntem tacit socotiți cetățeni de categoria a doua. Dacă nu suntem cumva „destabilizatori”, adică avem și noi obiectul de formulat la „superba” realizare a Puterii care ne-a împins la cote mai joase decât abominabila mizerie ceaușistă. Filosoful itinerant, contele Keyserling credea că tipul uman reprezentativ al acestui veac ar fi șoferul de camion. Cred însă că mai degrabă e inginerul. Dar una înseamnă tip reprezentativ și cu totul altceva conducător de stat sau prim-ministru. Fiindcă statul nu e nici camion să fie catapultat de șofer direct într-o mortală ripă, nici întreprindere care, prost condusă, se prăbușește sub inevitabilul ei faliment. La noi domnește prejudecata că premierul trebuie să fie un inginer, sau mai sonor exprimat, un tehnocrat. Dar de unde și până unde această idee preconcepțată?

Majoritatea premierilor români (cu excepția lui Ionel Brătianu care a făcut România Mare și a lui Gîgurtu care în 1940 a făcut-o iar mică) nu au fost ingineri. Un prim-ministru nu trebuie să fie un bun specialist într-un domeniu destul de limitat. Ci, un *Realpolitiker* cu o viziune de ansamblu coerentă și benefică, dotat și cu flerul de a-și alege o echipă omogenă de consilieri de primă mînă (cazul

lui Reagan, fost actor, este edificator) și insuflat de principii etice, adică reducînd politicul la justa lui dimensiune în favoarea exaltării libertății și respectării omului, în sens kantian. Ca scop în sine, nu ca mijloc manipulat fălș și detestat pe tăcute. D-l P. Roman nu e un *Realpolitiker* autentic, fiindcă duce o politică... suprealistă, care a ruinat total țara, iar clinica sa voință de putere, oricît ar fi camuflată de surîsul cosmetic, se află în răspăr cu imperativele etice. Consilierii capabili din guvern au fost marginalizați (Stoiloian, Vătășescu etc.), iar omul de cultură Pleșu este lăsat, fără nici un abia schițat protest, victimă a celor mai abjecte injurii. Nu știu care premier civilizat ar rămîne impasibil, pardon, neclintit, cînd unul dintre miniștrii săi e calificat într-un imund serial al unei fițuici național-comunisto-fasciste, în mod consecvent drept „bandit”?

Bine, bine, se va zice, dar d-l Roman e tehnocrat. Ei și? Ortega y Gasset remarcă, odinioară, în *Rebeliunea maselor*, că specialistul e mîndru de contribuția sa și se crede învățat. De fapt, tehnocratul e la el acasă, în colțul său, strîmt, în banca lui cum se zice. Dar de restul lumii, al universului social, politic, uman e cam foarte străin. Odinioară existau oameni care știau ceva, oameni care știau mai puțin și oameni care știau foarte puțin sau deloc. Tehnocratul nu

intră în aceste categorii. El nu e cultivat fiindcă nu-l interesează decît domeniul său, dar nu e nici necultivat pentru că e om de știință aplicată și își cunoaște felia de realitate în care s-a specializat. El este un „Ignorant savant” (Ortega) și se amestecă în toate domeniile care-i sunt străine, cu aroganța agresivă pe care i-o conferă presupusa sa autoritate în sfera sa de activitate. Sau, cînd se amestece în treburi la care nu se pricepe. Tehnocratul are opiniiile „unul sălbatec, pe care și le spără cu vehemență și încredere în sine” (Ortega). Suficiența pe care i-o oferă calificarea în domeniul propriu îl împinge să se amestece în treburi la care nu se pricepe. Tehnocratul este exponentul massificat, simbolul populismului demagogic și gregar și cauza nemijlocită a demoralizării și dezastrelor unei țări întregi. Tehnocrația constituie o elefantiază a tehnicii care nu este altceva decît o sumă de mijloace în vederea realizării unui scop (Jacques Ellul). Tehnica o aflăm în actu în cele mai eterogene sfere, de la acțiunea managerială pînă la exercițiile mistice, de la fabricarea unei ustensile pînă la partea de meșteșug din majora creație artistică.

În ce tratat de politologie scrie că un șef de stat sau un prim-ministru trebuie să aibă obligația castei tehnocratice? După cite știu, Havel e coleg de breaslă cu Biandiana și Dinescu, Göncz cu Al. Zub, Jeleu cu Liceanu, Mazowiecki cu P.M. Băcanu, iar Walesa este, în primul rînd, un lider charismatic și doar pe urmă electrician, iar țările lor nu au avansat oare mai mult decît noi pe drumul spinos al redemocratizării? De ce

niște intelectuali de clasă europeană, cu o viziune largă, cu fler psihologic, lucizi și deschizi la orice nouă, cu o gândire coerentă și limpede, ca Nicolae Manolescu, Alexandru Paleologu, Petru Creția etc. n-ar putea gospodări mai fertil trebuțiile sfișiatei noastre nații aflată într-o galopantă degringoladă? Spun unii, de pildă, că Nicolae Manolescu n-ar fi cunoscut. Pentru asta trebuie să le fie însă rușine profesorilor de română, care pe furis, tot din mirabilele-t cărți își sug știința ca să-l învețe pe elevi, deși în public își satisfac gustul pentru vulgar citind ostentativ „România Mare”.

Noi însă suntem eleați: nu vrem în fruntea țării, imuabili și eterni ca ideile platonice, decît tehnocrații. Pe Ion Iliescu și Petre Roman, care or fi cunoscînd mecanica fluidelor, dar nu vîd că apa e și vie, ea poate deveni limpede sau e plină de mișcări excreșcențelor muribunde. Amîndoi sunt specialiști în fluide, după cum fluidă e consecvența lor politică. Românul are o vorbă: apa trece, pietrele rămîn! Nu știu cine-l apa trecătoare, dar știu că pietrele sînt acest popor batjocorit, mirșit și infometat.

Iar cînd stîncile albastre se vor prăbuși disperate în nămolurile rîurii, le vor schimba cursul. Și atunci nu doar fosta Romînie polimeră, ci și cea neo-fluidă vor figura doar ca un sumbru și consumat capitol în manualele de istorie. Pînă una alta, unicul merit al tandemului conducător e că lumea a început să nutrească antipatie față de ingineri. Păcat, pentru că inginerii sînt oameni competenți, muncitori și de treabă. Domnilor monarhi „secularizați”, vă rog nu mai compromiteți onorabila profesiune de ingineri!

Henri Wald

Gîndirea totalitară

Puterile totalitare îi e frică de orice scapă de sub controlul ei. Individualitatea capabilă de idei originale și întîmplarea, ca manifestare a „libertății” evenimentelor, o înspăimîntă mai presus de toate.

Teama de orice diferențiere, căreia îi corespunde strădania de a uniformiza, a generat un anumit mod de a gîndi în regimurile totalitare: hipertrofierea genurilor în dauna speciilor și a categoriilor în paguba individualităților. Imprevizibilul individual turbură prevederile planului. Nicăieri în lumea liberă nu pot fi întrebări vînzătorii din magazinele de specialitate dacă au „carne” sau „pește” sau „brînză”. Numai pe piața organizată de regimurile totalitare speciile sînt reduse la gen. Un prieten îmi povestea că, intrînd într-o măcelărie din Viena și întrebînd dacă au mușchi de vacă, vînzătorul l-a întrebat dacă e din România. „M-ai recunoscut după accent?”, s-a mirat prietenul meu care vorbește o nemțescă ireproșabilă. „Nu, a răspuns vînzătorul; după întrebare. Dacă n-aș avea, aș închide prăvălia...”

Și mai gravă este situația cînd e vorba de oameni. Sărăcia materială menține și gîndirea în sărăcie. Gîndirea totalitară se preocupă de categorii, nu de individualități. Pe ea o interesează dacă un om este boier, burghez sau proletar, dacă e român, ungur sau evreu, iar de la o vreme, dacă a fost nomenclaturist, comunist sau securist. Este, evident, o recrudescență a mentalității tribale, care nu făcea încă nici o distincție între obște și individual.

„Noi sîntem papagalii roșii!” spun despre ei membrii tribului Bororo. „Bororo este un papagal roșu, adică, orice individ care aparține unui grup totemic se identifică cu totemul său, deoarece Bororo și papagal, individ și totem participă la aceeași putere, la aceeași esență mistică și, de fapt, în ciuda tuturor diferențelor obiective, sînt esențial identice.” Numai că, spre deosebire de evoluția necuvîntătoarelor, istoria omenirii este procesul prin care se formează individualitatea umană, produsul suprem al dezvoltării sociale. În vreme ce animalele se împart în specii, în care indivizii sînt subordonați și, la nevoie, sacrificați pentru ca specia să fie salvată, oamenii se împart în comunități lingvistice, alcătuite la început din indivizi asemănători, iar apoi din individualități din ce în ce mai distincte și mai originale. Gîndirea totalitară vrea să anuleze îndelungatul și dificilul proces de individualizare a omului, de la polisul grecesc și pînă la metropolele contemporane. Gîndirea totalitară preferă judecățile totale de tipul „toți S sînt P”, adică „toți proletarii sînt buni”. Însă, în ceea ce îi privește pe oameni, numai judecățile particulare sînt valabile: „unii S sînt P” și „unii S nu sînt P”. Nici măcar faimoasa judecată „toți oamenii sînt muritori” nu este universal valabilă, deoarece viitorul este cel mult probabil. Nu este certă decît judecata „toți oamenii de pînă acum au fost muritori”. Concluzia unei inducții este mai mult sau mai puțin probabilă, pînă la proba contrarie.

Într-o democrație, majoritatea trebuie să asculte minoritatea, iar minoritatea trebuie să asculte de majoritate. Un „stat de drept” nu poate exista fără „audiatur et altera pars”. Minoritatea trebuie să aibă dreptul de a-și exprima părerile, dar nu are dreptul să impună majorității părerile ei.

În opoziție cu gîndirea totalitară, în care generalul tiranizează individualul, gîndirea democratică se dezvoltă prin controverse, discuții, dezbateri. Democrația înseamnă respectul — nu doar tolerarea — celuilalt.

Repetat la nesfîrșit, un adevăr nu devine eroare, dar încetează să mai fie o informație și amenință societatea cu moartea culturală. Nu există un adevăr absolut, unic și definitiv, deținut de un singur ins sau de un singur partid, iar de adevărurile relative, singurele accesibile omului, nu ne putem apropia decît prin confruntarea opiniilor. Recrudescența diverselor bigotisme și șovinisme nu înseamnă „renașterea”, ci „agonia” unor idei perimate, lupta de ariergardă a unei mentalități pe care istoria a și început să o lase în urma ei. André Malraux nu a spus că „veacul XXI va fi religios sau nu va fi”, ci, dimpotrivă, că speră o reînnoire spirituală, care „ar putea să fie față de diversele religii, ceea ce au fost religiile față de ceea ce le-a precedat” (Claude Tannery — Malraux, *L'agonie absolue...*, Paris, Gallimard, 1985, p.326).

* Ch. Blondel — La mentalité primitive, Paris, 1926, p.55.

MERIDIAN

REVISTA — Revoluția nu s-a terminat! — Reinstaurarea plictiselii — Gorbaciov și „elita” sa: prea slabi pentru a governa, prea puternici spre a renunța — ROMANIA — Regele și problema legitimității — Republica Fricii: tortura și formarea „omului nou” — Ficțiunea democratică PLUS: Greve vor fi oricîm... Din nou la forma fără fond... Nevoia de a crede din nou...

Din Statele Unite ale Americii ne-a sosit cu cîteva zile în urmă MERIDIAN, „revistă de informație, opinie și comentarii”. Este vorba de volumul I, numărul 1 al primei reviste în limba română cu aspect grafic de nivel internațional, avînd ca director pe Dorin Tudoran, ca director artistic pe Ion Dogar-Marinescu și ca redactor asociat pe Vladimir Tismăneanu. Nu știu deocamdată dacă noua creație a lui Dorin Tudoran va lua locul „Cărbunelui AGORA”, revistă a întîlnirii celor ce își propuneau, cit de cit, să reziste presiunilor „modelului unic” impus de Ceaușescu. După cum arată primul său număr, MERIDIAN pare hotărît să se adapteze nevoilor noii perioade, post-decembriște, cînd urgența maximă este aceea a formării unei culturi politice a cetățenilor României. Aspectul este deocamdată acela de magazin de cultură politică, propunînd analogii, comparații și confruntări între situațiile noilor democrații din Estul Europei și situațiile din alte zone ale planetei. Editorialul lui Dorin Tudoran (O rimă falsă: Yalta/Malta) pune accentul pe luciditatea geopolitică. Luînd-o, cuminte, pagină cu pagină, am ajuns cu lectura abia la pagina 34 și pot spune cu mîna pe inimă că parcursul este pasionant. Cînd voi termina, cu siguranță voi reveni asupra conținutului mai mult decît incitant. Nu n-am putut, totuși, abține și, răsfoind, am sărit la pagina 64 unde, sub titlul (premonitoriu?) „Ku Klux Klan ortodox”, cel care a fost, dar mai ales va rămîne Ioan Petru Cullianu scrie: „Pericolul fundamentalismului în sânul ortodoxiei nu s-a stins. Dimpotrivă, azi pare mai puternic ca niciodată”.

De șase ori pe an, deci, prea rar pentru secolul nostru de a ști exact pe ce lume ne aflăm, MERIDIAN ne va veni în întîmpinare dintr-o Romînie, parcă, de pretutinderi și de nicăieri.

Bogdan Ghiu

(Urmare din pagina 5)

activității editoriale”, trebuia protejată deci de S.R.I. Urmele ei trebuiau să fie distruse. Arse. Îngropate.

Oare securitatea României de azi depinde de securitatea acestui calomniator de profesie, de dispariția acestui document care avea nevoie de un mormânt neidentificat la Berevoești?

Nu eram de acord cu conducerea de atunci a Uniunii și nu mă miră că figurez într-o serie de nume, chiar cap de listă, după care urmează Daniela Crăsnaru, Mircea Dinescu, Marius Robescu citați ca și mine printre cei ce doreau schimbarea unor oameni, vinovați de compromisuri și complicitate cu o putere ce ura intelectualii, creatorii. Surpriza mea a fost însă alta. Cînd acea notă aveam să află că tot ce se scria în continuare despre mine era o ficțiune.

Asta înseamnă că la Berevoești s-au îngropat și numeroase turnătorii care țineau de mistificare, dosare cu delatțiuni inventate.

Abla acum cîteva zile mi s-a explicat că „Glori Conifer” (adică Ion Brad) cum e scris în notă, era o poreclă uzuală a fostului nostru ambasador în Grecia, o poreclă de care n-aveam cum să mă folosesc. În anul 1985, căci pentru mine un asemenea „arbor” nu exista pe atunci, după cum nu există nici azi. Dintotdeauna am avut orare și silă față de orice dicționar al botanicii și boicotării libertății, folosindu-se de idiomul turnătoriei și de anonimatul conspirativ.

În treacănt fie spus, cam multe nume conspirative, inspirate de botanică, în groapa de la Berevoești!

Își recunoșteau care, astfel, delatorii, prin aceste nume adoptate – condiția de plante, statutul amoral de vietăți care nu au acces la conștiință, lăsîndu-se în bătaia vînturilor, tulpini fără coloană vertebrală încrîncenate ca niște culturi parazitare, cultivate și racolate, nu pentru a proteja și îmbogăți natura umană ci pentru a o asfixia, a o teroriza și desfigura.

Cînd nu mai aveau ce spune, turnătorii de profesie sau voluntarii veletari, îngropați și dezgropați la Berevoești, inventau sau erau puși să inventeze. Să producă minciună. Texte destinate să blocheze viața unor oameni, a unor instituții și care treceau, la vremea scrierii lor, drept un limbaj al protejării și securității țării.

Se vede treaba că și cu groapa de la Berevoești, intenția piromanilor de note informative și a groparilor de documente a fost aceea de a proteja poporul român, far cel ce le-au scos la lumină ca și cum ar fi scos la lumină cadavrul unui ciumat ne supun riscului unei epidemii mortale al cărei virus e cunoașterea subteranelor unei puteri ce ne ajută să ne păstrăm starea de spirit și de acțiune a celor edificați.

Pentru mine, toate aceste documente avînd un conținut real sau inventat sînt însă o îngrozitoare dovadă că ceea ce ni se prezintă drept act de protecție și securitate a unei țări poate funcționa printr-un munte

al Golgotei de hîrtii, de texte echivalente cu delațiunea.

Un munte al Golgotei de texte sicofante, de calomnii, de discreditări, de denunțuri, de pîre, turnătorii, de ponegriri și vînzări ale aproapelui pentru arginții trădării.

O întreagă țară, un întreg popor sînt obligați să urce muntele lui Sisif și muntele Golgotei, care departe de a avea consistența pietrei, e făcut dintr-o celuloză asediată de minciună. El este muntele de hîrtii al insecurității noastre pentru care Securitatea și (sau) S.R.I. au căutat un cavou, după ce au căutat un rug unde să-l ardă.

Dar singurul cavou în care poți îngropa un munte (cu toate buruienile lui) este o prăpastie. Și vorba lui Nietzsche: Dacă privești adînc într-o prăpastie, acea abis începe să te privească și ei.

Noi cam știm ce prăpastie este și a fost această Securitate a noastră; am văzut-o pînă în străfunduri. N-ar fi momentul să începă și ea să privească înspre noi și să înțeleagă că dac-o dezgropăm e limpede că nu ne e frică de contaminare? Studiem pur și simplu un virus al cumei pentru a-l combate și a vindeca lumea de el.

ACCENTE

Al. Dobrescu

Un caz de dispariție

Mai că nu e zi în care televiziunea să nu ne informeze despre tot solul de dispariții. Dispar, fără urmă, copii, mături și bătrîni, unii în toate mințile, alții suferind de grave maladii psihice. Numai despre subita dispariție a criticului Valeriu Cristea se face, deși a trecut peste un an de la petrecerea ei. Probabil unde locul distinsului intelectual a fost repede ocupat de un personaj care, profitînd de asemănarea fizică, uzează de actele de identitate ale acestuia. Substituția de persoană este, din cite știu, delict penal și mă mir că organele de drept, altminteri de o recunoscută agerime, s-au lăsat atât de ușor înșelate de aparențe. Mai ales că, în afara semnamentelor, la o adică nu tocmai greu de contrafăcut, nimic din purtările soției nu amintește măcar de obiceiurile originalului. Dacă natura i-a dăruit o fizionomie similară, credințele și temerile respectatului Valeriu Cristea i-au rămas inaccesibile în pofida stridentelor eforturi de a și le însuși. Asta îl și trădează pe uzurpator: faptul că, arătînd ca Valeriu Cristea, gîndește și se comportă altfel decît Valeriu Cristea, ba chiar împotriva lui Vale-

riu Cristea. Să mă explic.

Valeriu Cristea era un fin interpret al fenomenului literar, în linia cazuistică deschisă la noi de Ibrăileanu. Glosele la Cervantes, Caragiale, Swift, ca și dicționarul personajelor dostoevskiene oferiseră măsura întinșelor sale posibilități analitice. Îndărătul minuțioaselor comentarii se întrezărea un spirit neliniștit, scormonitor, obsedat de ceea ce se ascunde dincolo de suprafața lucrurilor, niciodată mulțumit de sine, visînd certitudinea ca pe o izbăvire, dar făcîndu-și din îndoielă hrana zilnică. Fibra de autentic moralist îi dicta să ceară literaturii nu numai frumusețe, ci și consistență etică. Săpata în rafturile bibliotecii, „fereastra criticului” se deschidea către viață. Și înlocuitorul lui Valeriu Cristea pretinde a fi robul aceleiași profesii (din exercitarea căreia nu a rezultat încă nimic palpabil), repelînd oboseala că principală sa grijă e să-și termine cărțile, iar nu să facă, asemenea altor profesioniști ai scrisului, politică. Ca și cum i-ar împiedica cineva să-și urmeze vocația! Culmea e însă că, de cînd și-a intrat în rot, falsul Valeriu Cristea a făcut exclusiv politică. E drept, o anume politică, de care, printre noi fiind, adevăratul Valeriu Cristea ar fi avut toate motivele să se rușineze: a luat sistematic apărarea puterii, încuviințînd și justificînd repetatele abuzuri ale acestora; mai mult, a luat atitudine publică împotriva scriitorilor ce și-au permis să o critice. În viziunea uzurpatorului, a face politică înseamnă, așadar, a face o anumită politică, diferită de a actualei puteri. Cine se solidarizează cu ea, cine i se gudură la picioare, cine-l salută cu aplauze erorile și crimele, acela nu face politică, ci critică literară! Situiindu-se pe o poziție al căreia conformism îl opune majorității intelectualilor români de azi, falsul Valeriu Cristea n-a convins pe nimeni. Singurul merit ce l se poate recunoaște e acela de a-l fi compromis pe criticul cu același nume. La urma urmelor, nu opțiunea politică a acestui domn ce afectează a disprețului politica îi lasă un gust amar, ci refuzul său de a lua în considerare toate datele realității, selecția tendențioasă a faptelor și a semnificațiilor. Asta numește ei independență de gîndire, dreptul de a descoperi adevărul „cu propriul meu cap”. De nu e ipocrizie la mijloc, atunci cu siguranță e cecitate, infirmitate de care adevăratul Valeriu Cristea nu știa să fi suferit.

Criticul Valeriu Cristea avea cultul valorilor morale. Unii ajunseseră chiar să-l reproșeze eticismul ce-l marca judecățile. Personal îl simțeam în destule privințe alături, inclusiv în credința că binele și frumosul nu pot fi despărțite fără serioase prejudicii. Înlocuitorul lui Valeriu Cristea profesează, în schimb, amoralismul și nu în primitorul spațiu al literaturii, ci în chiar viața publică. Ceea ce adevăratul Valeriu Cristea i se părea inaccesibil pînă și în ficțiune, falsului Valeriu Cristea i se pare firesc în stricta realitate. Numai astfel ne putem explica ușurința cu care a căutat scuze minciunii și ticăloșiei, ipocriziei și violenței autorităților. Și tot numai astfel ne putem

explica insistența cu care s-a pronunțat în favoarea neamestecului artistului în viața civilă, încurajînd autismul, formă deghizată a supunerii necondiționate, și condamnînd preocuparea intelectualilor pentru soarta cetății.

Că i-a condamnat fără drept de apel, încă n-ar fi nimic. În fond, fiecare gîndește cum îi taie capul. Însă reacțiile semnate cu numele lui Valeriu Cristea erau mereu violente, agresive, injurioase, calomnioase. Asta îl și deosebește pe pretinsul Valeriu Cristea de veritabilul Valeriu Cristea, remarcabil prin rigoarea demonstrațiilor, prin mulțimea și varietatea argumentelor. Cel ce se erijează astăzi în Valeriu Cristea e într-o permanentă criză de argumente. Și, neputînd convinge că e în posesia adevărului, apelează la verificatele arme ale neputinței: insinuarea, injuria, calomnia. Dacă tot nu izbutește a determina intelectualitatea să-l urmeze pe drumul de ocară al compromisurilor, dacă tot nu o poate constrînge să tacă, atunci măcar să o batjocorească, să o discrediteze! Calomnia lasă urme și pe suprafețele immaculate.

Paradoxul acestui personaj ce și-a însușit actele de identitate ale lui Valeriu Cristea vine din patima cu care luptă împotriva libertății în numele libertății, împotriva democrației în numele democrației, împotriva lucidității în numele lucidității însăși. El, intolerant prin excelență, se proclamă singurul partizan al toleranței! El, dușmanul fațăș al opiniei, face apologia dreptului la opinie! Dacă ar fi fost chiar Valeriu Cristea, iar nu o rudimentară dublură a lui, și-ar fi amintit că intelectualii adevărați s-au aflat în primele rînduri ale luptei pentru o societate democratică și i-ar fi căzut condeiul din mînă înainte de a așterne pe hîrtie invective la adresa contemporanilor ce le urmează exemplul. Și n-ar fi cutezat în nici un caz să întineze memoria tinerilor ce au murit de geaba, nici să-și bată joc de puținele speranțe încă vii ale semenilor. Probabil că, pus într-o asemenea situație, adevăratul Valeriu Cristea ar fi căzut pe gînduri, ar fi întors lucrurile pe amîndouă fețele, ar fi scormonit înlăuntrul lor, încet, ferindu-se să nu greșescă, și ar fi aflat răspuns la întrebarea: cum de atîția scriitori au socotit de datorii lor să-și abandoneze, pentru o vreme, proiectele literare, dînd absolută prioritate gravelor probleme cu care se confruntă societatea românească? Însă domnul la care mă refer nu e Valeriu Cristea, așa că îndoilele nu-i tulbură somnul. Mulțumit cu ceea ce i se dă, închide ochii dinaintea strîmbătăților și spumegă de furie cînd cineva îndrăznește să le arate cu degetul. El vrea consens, vrea liniște, vrea... să-și scrie cărțile. Să și le scrie! Moară oamenii de foame, vină minerii, plecă minerii, n-are decît să-și înfunde urechile cu cîiți, să tragă stururile la fereastră și să-și scrie cărțile! Dacă tot ne îndeamnă să ne purtăm strușește, cel puțin să ne dea o pildă vie!

Un singur gînd nu-mi dă pace: dar dacă domnul în cauză e, totuși, adevăratul, respectatului Valeriu Cristea?

Muzey Poveri - Australia, Sebastian Bertalan - Germania, Kenmochi Kizuo - Japonia

O generație de sacrificiu

OBSEDANTUL VIITOR

Între momentul acesta festiv, când celor ce pleacă li se înmânează diplomele și următorul moment, de tensiune, când cei ce vor fi triați, prin proba admiterilor fierbinți, vara va continua să domnească în campusul Politehnicii. O impresie de prospețime și pace (tipică în genere campusurilor) te întâmpină de cum intri: și-o oferă, în egală măsură, vegetația tină (ar putea oare arăta așa și restul Bucureștiului, scorojit de caniculă?) și „vârsta fericită” (se spune, se crede) a locuitorilor lui. Poți avea surprize întrind în subsolurile „vârstei fericite” (să ne amintim): dar cum arată ea (și superficial privind) în acest an, când diplomele se dau cât mai repede, pentru ca posesorii lor să-și găsească un post în era șomajului ce se anunță? Generațiile, se știe, sînt norocoase sau ghinioniste. La prima vedere, absolvenții anului trecut par să fi beneficiat de un timp fericit special (febra revoluției trăită din plin) și de locul diferit pe care studențimea îl ocupa atunci pe scena publică și politică. Chiar momentul (tot mai uitat) al contestării profesorilor dovedește un alt elan și o altă importanță a categoriei sociale. „Ferițiții” de anul trecut au fost eliberați și de obligativitatea repartiției, care în absența unor relații eficiente (de obicei, ale părinților), îi lega de locul de muncă primit, timp de 3 ani; dar spre deosebire de cei de azi, Statul, deocamdată unicul proprietar al întreprinderilor, le-a mai oferit în '90 o repartiție. E drept că unii „ferițiți”, cu foaia de repartiție în mână, au descoperit că postul nu există și în realitate (relațiile dintre întreprinderi și ministere începeau să se destrame). E drept că printre primii vizajii a fi dați afară acum, când întreprinderile încearcă să-și reducă schema, sînt majoritatea „ferițiților” de anul trecut. Sînt aspecte, prea tipice realității românești, ca să ne mire. Se vor întoarce la locurile lor (dacă nu s-au întors deja) și profesorii contestați pentru incompetență și corupție (cu o maturitate care a fost surpriza anului trecut studenții alcătuiseră adevărate „dosare” ale poate singurei justiții ce a încercat, deocamdată, să înșănătoșească moravurile acestui loc). În primul rînd pentru că cei ce l-au contestat sînt aruncați în viață, ca niște pasageri fără bilet într-un tren ce prinde tot mai mult viteză. În al doilea rînd pentru că așa-i aici, totul se uită, iar seriile noi vor începe, imediat după admitere, desigur să fie obsedați că trebuie să-și găsească un viitor loc de muncă. Pe urmă pentru că Institutul Politehnic menține pentru examenele de admitere cam aceleași cifre de școlarizare ca și anul trecut (le-a propus ministerului și acela le-a întors la fel, înapozi). Deși începe să se vorbească tot mai tare că țara n-ar mai avea nevoie de tot atîția ingineri ca și în deceniile anterioare, comuniste și ceaușiste. Ca unic proprietar, deocamdată, al întreprinderilor, Statul (printr-o decizie a guvernului, luată, se pare la sugestia rectorilor) s-a oferit să plătească 70% din salariul pe primele 6 luni al absolvenților angajați de o întreprindere: dacă vrea, întreprinderea mai dă și ea ceva, dacă nu, nu; și peste 6 luni se gîndește dacă îl mai ține. Dar nici în aceste condiții întreprinderile nu se grăbesc foarte tare să angajeze absolvenții. Au și așa propriile lor probleme. Când se oferă 2-3 posturi, preferințele se îndreaptă însă spre cei cu note mai mari și se vorbește des și de concurs.

Mediile, notele par să conteze, dar mult mai mult decît mediile vor conta relațiile, gîndesc studenții (pentru că și la note relațiile au contat uneori, ei își mai amintesc). Nici în concursuri, cu toată lipsa lor de experiență de viață, studenții n-au totală încredere. Nu e o înfrînare că toți cei cu care am vorbit propuneau diverse metode prin care posturile libere să fie la vedere: fie o revistă lunară care să le publice, gen Monitorul oficial, fie un gen de oficiu de repartizare a brațelor de muncă, astfel încît ofertele de serviciu să fie la îndemîna tuturor și competiția să se facă după legile ei, nu după legile pămîntului (trafic de influență, pile ori bani peșin). Și studenții și profesorii sînt convinși că în întreprinderi multe posturi sînt ocupate de oameni deșcalificați inginereste, „care plimbă hîrtil, care fac muncă de vîtaf”, dar în absența legilor unei economii private, care ar impune păstrarea oamenilor realmente utili, șansa tinerilor de a găsi un loc de muncă e și mai mică. Deși ei ar reprezenta reala investiție a întreprinderii pe următoarele decenii. În Bulgaria, unde problema există în termeni asemănători, întreprinderile sînt coorte economice pentru ca să prefere oamenii tineri în locul celor trecuți de vîrsta pensionării: dar bineînțeles și aici trebuie gîndit nuanțat, și absolvenții știu că după un învățămînt prea teoretic (cum a fost al lor) ar fi nevoie de o perioadă de formare „la locul de muncă”. Cine este dispus să privească înainte și să-și ia riscul angajării lor? S-au făcut oare toate eforturile (și de imaginație) pentru ca acești oameni, pentru a căror formare s-a cheltuit efort și speranță, să nu se deșcalifice în următorii 3 ani, în absența unui post corespunzător? România a pierdut prea mult în ultimele decenii, ca să-și piardă și tinerii. Fie ei și absolvenții ai unui învățămînt supradimensionat, pentru o industrie supradimensionată. Și ei, ce cred, de fapt? N-îi dă rînd o dată examen de admitere la șco. ... ult .e? (G.A.)

Se descurcă tot cei dinainte

Dacă eu aș spune acum: „vreau repartiție la toată lumea”, m-aș întoarce la vechiul regim. Eu nu zic așa, eu zic: să scoată posturile adevărate și să dea concurs. Să fie la vedere. • Sau la concurs poate să pună întrebări chîțbușoare, poate nici n-ai auzit de ele, că nu poți să știi totul. Dar în schimb băiatul sau fata le vor ști. Pentru că sînt claruri: și bărbatul și nevasta, vine și fiul din urmă, și tot așa. Or fi ei cei mai deștepti? Se moștenește asta din tată în fiu? • N-au cerut studenții să nu mai fie repartiți, ci să nu mai fie repartiții obligatorii, ceea ce e cu totul altceva. • Dacă ar fi măcar transparența posturilor. • Ar trebuie să existe un Monitor oficial, o revistă specializată în așa ceva în care să se specifice: avem post de nu știu ce, concursul se va da la data de... Și să

apară o dată pe lună. Sau un oficiu al forțelor de muncă. • Și omul nu va trebui să mai bată din poartă în poartă prin rude, prin cunoștințe, mai există la marea vreun loc? Și dacă ai părinți pensionari, s-a vărsat totul. • Din ceea ce am reușit eu să văd, acest cuvînt - a te descurca, a te descurca să găsești un post - este același cu cuvîntul folosit înainte. Se descurcă tot cei dinainte. Pentru că funcționează același sistem de relații care, după părerea mea, îmbolnăvește în continuă societatea asta. Acasă mi s-a spus: nu putem să te ajutăm, pentru că se practică aceleași lucruri ca și înainte, deci cunoștințele. Personal, n-am cunoștințe, voi merge și voi căuta, și sînt de acord că dacă există posturi pentru absolvenți - să se scoată nepregătite, nemascate și concursul să fie un concurs real. Și să fie într-adevăr scoase la vedere, nu să se afle despre ele prin zvонuri și prin telefonul fără fir. • În găsirea unui post va conta

în primul rînd norocul, poate și notele vor conta, dar numai aparent. Pentru că pînă la urmă tot termenul acela în ghilimele „nepotism” care este la modă, își spune cuvîntul. • Acasă am încercat, părinții au spus că nu pot să-mi rezolve nimic, iar aici în București, în cazul în care aș reuși să-mi găsec un loc de muncă, nu am unde sta. • Media contează și nu contează. Este un criteriu în mare, există diferențe între 9 și 5, dar de la 7 la 10 nu poți spune că sînt mari diferențe. • Noi am terminat 100 de inși. Competitiv sînt cam 35%, dar nici ceilalți nu sînt de aruncat. Statul își fură căciula, a investit atîția bani în noi, și pe urmă ne lasă să ne ducem la un boutique sau la vîndut hamburger? • Și care eu mai avut un capital, au putut să înceapă așa ceva, dar eu, dacă am părinții săraci, că nu pot să mă ajute nici cu 500 de lei, atunci ce fac? Iau de colo și vînd dincolo, fac o mică bisniș, un drum la turci, atunci ia ce-am mai ieșit inginer?

Diploma în ramă

Dacă aș mai da acum, n-aș mai da în nici un caz la Politehnică. Și îi pîng pe cei care sînt încă prin cămine, mai ales fetele, care ies ingineri și nu le angajează nimeni. Și sînt 10 cămine de fete: cu noi e altceva, noi mai putem să facem ba una, ba alta. • Dacă aș mai da acum la facultate, aș da cu condiția să pot face și o a doua specializare: pe lângă diploma de inginer să am una de management, marketing. Ar putea să se facă tot aici, să fie din start o facultate în care să fie cuprins și marketing. • Eu care am făcut aici 5 ani de zile, vreau să dau la I.A.T.C. Măcar să fac ce-mi place. • Eu aș mai face o dată, pentru că mi-a plăcut, îmi place și acum, dar poate din punctul de vedere al locurilor aș face tot un A.S.E., un management sau un curs de

calculatoare. • Personal nu aș mai susține un examen într-un învățămînt politehnic la noi, așa cum funcționează și cum este organizat - și ca admitere, și ca derulare de-a lungul anilor. Aș susține poate un examen într-o universitate creștină, îmi place să trăiesc după etica creștină și aș vrea să particip real și activ la recondiționarea societății atît cît pot. • Nu aș mai da la o facultate, pentru că sînt convins că ceea ce aș putea învăța la o nouă facultate la care aș da, aș realiza sîngur în mai puțîn de 5 ani. În facultate există perioade în care nu faci nimic decît să copiezi cursuri și să pierzi vremea. • Personal, dacă nu găsec post, sînt gata să mă reprofilez, eventual a doua facultate, dar nu cu același profil, pentru că am văzut: nu se pune bază pe practică. Acum aș face A.S.E., marketing, management, la seral, dar dacă aș avea loc de muncă, aș face la zi, dar mă mai țin părinții 5 ani? Aș mai avea

obraz să le mai cer? Mai sînt cursurile astea de marketing, dar sînt plătite. Trebuie bani, și bani iarăși, de unde? • Să fi stenodactilografă, să ști limbi străine, eu asta aș face. Că măcar ai un atu în plus. • Și dacă-i ai, ce crezi? Nu? • Mi-ar fi plăcut să fac limbi străine sau la A.S.E. comerț exterior, pentru că la asta am văzut că efectiv mă pricep. N-am făcut pentru că atunci era o problemă cu intratul. Comerț exterior nu mai era, la limbi străine se intră foarte greu, nu voiam să pierd un an, știam matematică, știam fizică și am zis: hai la Politehnică. • Aș mai da la Psihologie, că abia s-a înfiriat, sună frumos, dar nu știu nici cu ce ocupă, sau ce-aș putea ajunge. Și dacă o să fie la fel cînd o să termin facultatea? Acum, după ce am luat statul, am plîns că am terminat o facultate degeaba. Pentru ce să mai am o facultate? Să mai am o diplomă, cum o am și pe-asta, că a vrut tata să aibă fete ingineri. I-o dau, o pun în ramă, să se uite la ea.

Noi ne-am găsit formulare

Noi ce facem? Deja ne-am găsit formulare pentru Africa de Sud, pentru Canada. Să încercăm. Aici nu mai avem nici un viitor. • Chiar cînd ni s-au dat diplomele, ni s-a spus că pînă la urmă nu este o pierdere dacă reușim să plecăm în străinătate, să ne realizăm acolo. Oricum, ei știu că noi sîntem legați de România. Dar nu se gîndește nimeni la potențialul intelectual care se scurge. Și

parcă nu se gîndesc să-l folosească. • Personal, dacă aș avea posibilitatea, aș pleca. Chiar dacă îmi găsec un loc de muncă, problemele sînt așa de mari, sînt căsătorit, am un copil, pentru locuință n-am de unde să scot atîția bani. Probabil, cînd voi ajunge în baston, o să am ceva în urmă. • S-a creat deja o mentalitate de a pleca, mai ales a celor ce se apropie de terminare. Și, în ultima jumătate de an, a devenit atît de acut, încît nu mai vor să gîndească decît ce pot să facă acolo. E un sentiment de disperare, că nu mai reușesc să fac nimic aici, și se duc să facă orice dincolo. • Vreau să dau exemplul unui coleg care a terminat Electrotehnica anul trecut, vrea să-și dea doctoratul acolo și trece prin greutăți pe care

cei care strigă în gura mare că vor să plece nu au de unde să le știe. • Părerea Occidentului despre țara noastră s-a cam schimbat, nu mai merg invocate lucrurile care erau invocate anul trecut prin lunie/august cu terorizări din partea poliției, a securității și a minerilor, ci sîntem văzuți ca o țară care încearcă să se deplaseze spre democrație și cei care ajung acolo sînt triați foarte exigent. • Noi nu dorim să plecăm din țară, dar în momentul în care niște intelectuali nu sînt cotați așa cum ar trebui și lumea nu are nevoie de noi, vom încerca să ne găsim un rost și în străinătate. Sentimentul meu e că nu voi rămîne în străinătate, dar voi încerca să fac rost de niște bani, să pot trăi aici în condiții civilizate.

O generație de sacrificiu

ÎNCĂ MAI AȘTEPTĂM. UN CURS DE INGINERIE MODERNĂ

Și cine are încredere în mine? Fiindcă eu nu pot să mă compar cu unul foarte bun, cu o vechime de 10 ani. Eu am partea teoretică, fierul ingineresc nu l-am căpătat. Aștia care m-ar lua trebuie să mă formeze, deci la început e un risc din partea lor. Deci ar fi obligatoriu un ciclu de integrare în fabrică. O Am fost la I.C.P.E. și, în momentul când intram într-o secție, ne întrebau: ce am terminat, ce specializare și dacă știam efectiv să facem ceva. Or noi, dacă am învățat numai teoretic, numai relații, în laboratoare nu ne desfășuram o activitate practică foarte intensă și ca urmare sîntem actualmente niște „victime” pentru că nu putem face față. O Practică am făcut, dar a fost foarte prost pusă. Nu am avut o pregătire necesară, încît ceea ce ni se perinda în fața ochilor în întreprindere nu reușeam să asimilăm, ni se păreau lucruri absurde. Veneam numai pentru prezență, majoritatea citeau cărți. O Toți profesorii se mîndresc că noi sîntem mai mult teoreticieni. Dar asta nu este o soluție pentru viitor. O Era un sistem polițienesc de a te ține cu prezența obligatorie în întreprindere, fără posibilitatea să înveți ceva concret. O Am văzut în „România liberă” din 22 iunie anunțul unei firme particulare pentru „tineri ingineri care doresc să se specializeze în inginerie modernă și computere”. Cred că 80% dintre cei care au terminat doresc acest lucru. Cred că asta ar fi soluția. Sînt oameni capabili în a atrage capital străin sau a restructura rapid întreprinderile noastre care să dea posibilitatea unora ca noi să facem o specializare. Pentru că nu putem să trecem brusc de la teoretic la practic.

SĂ NU-ȘI MAI SPARGĂ CREIERII CA SĂ VÎNDĂ GOGOȘI

Noi am așteptat 5 ani și acum vedem care rămîne inginer și care nu. Ar fi bine ca locurile la facultate să fie destul de multe, să aibă cît mai mulți șanse, pentru că un examen de admitere nu triază foarte bine și, în rest, să fie o triere pe parcurs. O Ar fi o soluție să se reducă locurile la facultate, dar am impresia că e și o problemă de număr de profesori, asistenți. Ar fi însă mai bine dacă o grupă ar avea doar 10 înși, pentru că în minte la laboratoare cum ne înghesuim. O Ar trebui menținut numărul de studenți și introduse pe parcurs niște examene care să trieze oamenii care au de gînd să se țină de treabă. Și lumea care vine la o facultate să nu spună: păi vin, pentru că oricum o să ies cu o diplomă. O La noi a rămas și chestia asta: să ai o diplomă. Și părinții influențează foarte mult, cu toate că nu văd viitorul. Și cei de-acum, dacă ar fi isteți, i-ar reprofila pe cu totul alte munci, să nu-și mai spargă creierii ca să vîndă tot gogoși. Locuri la facultate sînt parcă și mai multe. O Nu știu pe ce criterii învățămîntul, care este de stat, acordă un așa mare număr de locuri. O Ca să ocupe tinerii încă 5 ani? O Guvernul ăsta, ca să mai fie ales la anul. De ce să mai aibă comentarii neplăcute? Mai departe, nu interesează pe nimeni ce-o să se mai întîmple.

ADMITERE ȘI REPARTIȚIE

Discuție cu profesorul Mihai Zamfir,
Directorul Direcției de Învățămînt Superior din cadrul Ministerului Învățămîntului și Științei

A venit rîndul absolvenților de învățămînt superior să se confrunte cu „nesiguranța zilei de mîine”, în sensul propriu, adică în viitorul foarte apropiat. Promoția 1991 va suferi, prima, șocul șomajului încă din start. Dacă în trecut, șomajul exista la modul „ocult”, camuflat (din cauza obligativității repartițiilor abuzive, în mediul aproape exclusiv rural, în vederea efectuării stagiului, ceea ce antrena frecvent respingerea lor), în vara acestui an el este declarat pe față. Cu anumite amendamente, însă, ce fac necesare mai multe precizări.

În privința absolvenților învățămîntului universitar bugetar (medicină, artă etc.), situația nu va înregistra schimbări, repartițiile efectuîndu-se ca și pînă acum. Modificările sînt înregistrate, în proporție maximă, în învățămîntul tehnic, absolvenții institutelor politehnice fiind cei mai afectați: pentru un total de 12.000 de licențiați (pe țară) nu există decît 400 de locuri de muncă oficiale disponibile. Există însă șansa „repartițiilor directe”, respectiv a angajării absolvenților în urma tratativelor purtate între institutele politehnice și întreprinderile de profil. Situația se prezintă ceva mai bine în cazul A.S.E., în raportul cererii și ofertei din sfera economicului existînd un echilibru aproximativ. Un alt deficit important este localizat în privința științelor agronomice, datorită schimbării viziunii (chiar dacă lentă și convulsivă) asupra domeniului agricol; nimeni nu „știe” cum va „arăta” agricultura în viitorul apropiat.

În fața acestui tablou dezastruos, în mare măsură, se

impun cîteva explicații. Le redăm așa cum ne-au fost ele oferite — ca de altfel și informațiile de mai sus — de către domnul profesor univ. dr. Mihai Zamfir, directorul Direcției de Învățămînt Superior din cadrul Ministerului Învățămîntului și Științei. Situația de acum este, de fapt, un efect inevitabil al procesului de industrializare, aberantă și forțată, din ultimii 20 de ani, ce a antrenat „restructurarea” întregului învățămînt, provocînd printre altele desființarea liceelor de cultură generală și reprofilarea lor pe linia industrială, ca și exacerbarea ponderii învățămîntului superior tehnic. Din acest motiv, România a ajuns să dețină o particularitate unică în lume: deși situată pe ultimul loc în Europa din punctul de vedere al numărului de studenți la sută de mii de locuitori, ea ocupă primul loc în privința numărului de studenți politehniști. Astfel, dacă în foata Germanie Federală, aceștia reprezintă 22% din totalul studenților, iar în Anglia reprezintă 20%, în timp ce în Franța 18%, în România procentul este de 70%. Pe de altă parte, în ultimii 10 ani, repartițiile acestor absolvenți au fost arbitrare, specialiștii ieșiți din facultăți ocupînd funcții necorespunzătoare pregătirii lor, 3/4 din ei nefăcînd inginerie, ci birocrație ori „poliție” cu subalternii. (Aspect de altfel cunoscut de toată lumea pe atunci, de la profesorii universitari care li pregăteau, la „muncitorii înșiși”). Vina, după cum rezultă, nu le aparține, nedreptatea suferită astăzi nefiînd decît efectul întîrziat, leșit tardiv la suprafață, al unei viziuni „economice” pe cît de falimentare, pe atît de delirante prin nerealismul ei. Al decalajului — pentru a nu spune

fracturii — dintre realitate și dorința paranoică, de a o remedia după o himeră. Cum-necum, șirul generațiilor care plătesc pentru greșelile și obediința „generației părinților” nu pare să se încheie prea curînd.

O remediare parțială a situației, totuși disperate, include cîteva soluții, și ele fatalmente precare: șansele de a lucra în străinătate ale absolvenților, mulți dintre ei cu o calificare foarte bună, împreună cu repartițiile în învățămînt, în măsura în care există locuri disponibile, la catedrele cu posturi vacante de matematică și fizică.

Ținînd cont de aducerea cererii în domeniul tehnic la cotele reale, oferta — cifra de școlarizare — se va modifica și ea în consecință. Ea nu va scădea, însă, global, în totalitatea ei, reduceri urmînd să înregistreze exact segmentul învățămîntului de resort, altfel spus, proporția profilurilor se va modifica, treptat, în vederea obținerii unui echilibru între profilul universitar și cel tehnic: numărul de locuri în învățămîntul universitar va fi augmentat. Pe de altă parte, pentru a reduce deficiențele pe care le-ar mai putea resimți sistemul de repartiție ca atare (și a echilibra raportul cerere-ofertă), el va înceta cu totul într-un viitor apropiat, în momentul de față deja Ministerul Învățămîntului și Științei fiind doar un intermediar între întreprinderile și ministerele de specialitate și institutele de învățămînt superior.

NICOLAE BALTĂ

